110 jaar

De Bibliotheek bestaat in 2050 niet meer. Toch?

Wat we meenemen uit het jubileumcongres de Bibliotheek Regio Eindhoven 110 jaar

de Bibliotheek
Regio Eindhoven

Samenvatting Congres

De Bibliotheek van 2050 ziet er misschien anders uit dan die van vandaag. Maar de behoefte aan een plek waar iedereen welkom is, blijft.

De Bibliotheek Regio Eindhoven bestaat al 110 jaar. **93% van de mensen in de zaal verwacht dat de Bibliotheek er in 2050 nog is.**

Tijdens het congres keken we samen vooruit. Wat hebben mensen straks nodig? Wat verandert er door AI en digitalisering? En wat blijft juist belangrijk?

Eén ding werd duidelijk: de toekomst van de Bibliotheek gaat over mensen, kansen en verbinding. Over een plek waar je terechtkunt voor betrouwbare informatie. Waar je anderen ontmoet. Waar je kunt leren, ontdekken en meedoen.

Wie komt mee en wie blijft achter?

Niet iedereen begint met dezelfde kansen. Dat heeft te maken met bijvoorbeeld je netwerk, kennis, geld en persoonlijke mogelijkheden.

Tijdens het congres bekeken we dit samen met een panel vanuit vier perspectieven: sociaal, cultureel, economisch en persoonskapitaal.

Sociaal kapitaal

Wat betekent dit?
Sociaal kapitaal gaat over de mensen om je heen. Familie, vrienden, buren, collega's en andere contacten. Een sterk netwerk kan helpen om mee te doen en kansen te krijgen.

De stelling
In een tijd waarin vrijwel alles online kan, is het niet langer een publieke taak om fysieke ontmoetingsplekken in stand te houden.

Wat zei de zaal?
"Er zijn veel mensen met beperkte basisvaardigheden die ook niet zo digitaal vaardig zijn. Juist die doelgroep heeft die fysieke ontmoetingsplek nodig."

Wat zei het panel?
Jos Verhoeven: "De Bibliotheek is een ontmoetingsplek pur sang voor iedereen. Ook als je redelijk taalvaardig bent, blijft het fijn om mensen te ontmoeten in plaats van alleen achter een schermpje te zitten."

Wat nemen we mee?
Niet alles wat online kan, hoeft ook online te gebeuren. Voor mensen die minder digitaal of taalvaardig zijn én voor mensen die deze vaardigheden wel hebben, blijft een fysieke ontmoetingsplek van grote waarde. Fysieke ontmoeting opent deuren die online niet altijd zichtbaar zijn: mensen leren elkaar kennen, delen kennis, leren van elkaar en vinden nieuwe kansen, ook op de arbeidsmarkt.

98%

vindt dat fysieke ontmoetingen onmisbaar blijven.

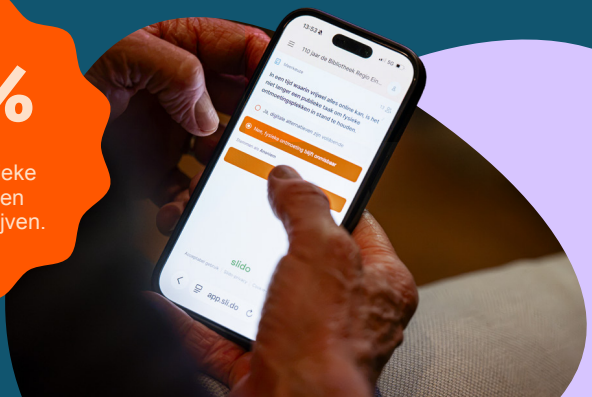

Cultureel kapitaal

Wat betekent dit?
Cultureel kapitaal gaat over kennis, taal en vaardigheden. Het helpt je om informatie te begrijpen, vragen te stellen en je weg te vinden in de samenleving.

De stelling
Wie AI niet kritisch kan gebruiken, loopt straks net zo veel risico als iemand die niet kan lezen.

81%
vindt dat kritisch omgaan met AI net zo belangrijk wordt als kunnen lezen.

Wat zei het panel?
Mariël van Pelt: “Om AI kritisch te kunnen gebruiken, heb je leesvaardigheden en andere basisvaardigheden nodig. Juist daarom is de Bibliotheek belangrijk: als plek waar mensen die vaardigheden kunnen ontwikkelen.”

Marieke Wenneker: “AI kan een bedreiging zijn als je niet goed kunt meekomen. Maar het biedt ook kansen aan mensen die nu moeilijker mee kunnen doen, bijvoorbeeld door hen te helpen zich beter uit te drukken en hun stem te laten horen.”

Wat nemen we mee?
Om AI kritisch te kunnen gebruiken, moet je informatie kunnen lezen, beoordelen en op waarde kunnen schatten. De Bibliotheek kan helpen om die vaardigheden te ontwikkelen, zodat iedereen mee kan blijven doen.

Economisch kapitaal

Wat betekent dit?
Economisch kapitaal gaat over geld en andere middelen die je tot je beschikking hebt. Wie meer heeft, krijgt vaak meer kansen.

De stelling
Publiek geld moet vooral worden besteed aan mensen die zichzelf niet kunnen redden. De Bibliotheek hoeft er niet voor iedereen te zijn.

Wat zei het panel?
Ingrid de Boer: “Ik zou willen pleiten, laat bibliotheken er voor iedereen zijn. Maar kijk de komende tijd nog eens naar hoe je drempels kunt verlagen, zowel een digitale drempel als een fysieke drempel. En als je weet dat je in de bibliotheek mensen treft die je omarmen om wie je bent, dan gaan we al een heel eind de goede kant op.”

Wat nemen we mee?
Publiek geld vraagt om keuzes. Investeer ongelijk voor gelijke kansen. Laat de Bibliotheek een plek voor iedereen blijven, waar iedereen binnen kan stappen en zich welkom voelt.

90%
vindt dat de Bibliotheek er wél voor iedereen moet zijn.

Persoonskapitaal

Wat betekent dit?
Persoonskapitaal gaat over wat je zelf meebrengt. Denk aan gezondheid, zelfvertrouwen, veerkracht en het vermogen om jezelf te ontwikkelen.

De stelling
Iedereen is uiteindelijk zelf verantwoordelijk voor de eigen ontwikkeling. Publieke voorzieningen spelen daarin nog maar een beperkte rol.

Wat zei de zaal?
“Geen publieke voorzieningen betekent einde oefening qua groei en bloei van welke samenleving dan ook.”

Wat zei het panel?
Carla van de Wiel: “De bibliotheek is een plek waar je niet alleen kan lezen, maar ook een plek waarin je misschien even in een andere wereld terechtkomt dan de wereld waarin je daadwerkelijk leeft.”

Wat nemen we mee?
Publiek investeren in de ontwikkeling van mensen is een voorwaarde voor maatschappelijke ontwikkeling. Daarnaast is niet alleen zelfredzaamheid belangrijk, maar ook samenredzaamheid: omkijken naar elkaar en elkaar helpen om mee te kunnen doen.

81%

vindt juist dat publieke voorzieningen een belangrijke rol blijven spelen in de ontwikkeling van mensen.

De toekomst begint met de juiste vraag

De observaties van Rob Adams

De toekomst voorspellen is lastig. Volgens innovatiestrateeg Rob Adams gaat het daarom niet om precies weten wat er gaat gebeuren, maar om anders naar de toekomst te leren kijken.

We zitten gemakkelijk gevangen in het nu. Met de bril van het verleden kijken we naar wat er morgen mogelijk is. We zijn gewend geraakt aan snelle antwoorden, bestaande logica en plannen voor de korte termijn.

Observaties die ons helpen om naar de toekomst te kijken:

- **Gebruik 2050 als inspiratiebron voor wat er vandaag moet gebeuren.** Hoe ziet de wereld er dan uit en wat vraagt dat vandaag van ons?
- **Durf het niet-weten te omarmen.** Echte vernieuwing begint niet met een antwoord, maar met de bereidheid om te ontdekken.
- **Stel de waarom-vraag.** Vragen stellen en de dominante logica uitdagen zijn de basis van vooruitgang.

Wat maakt de Bibliotheek onmisbaar in 2050?

Dat vroegen we aan de zaal. Dit waren de vier woorden die het meest genoemd werden:

VERBINDING - ONTMOETING - INTERACTIE - VRIJPLAATS

Samen laten deze woorden zien wat mensen belangrijk vinden. Niet alleen wat de Bibliotheek doet, maar vooral wat zij mogelijk maakt.

Het geleende woord

We zijn van alle talen thuis
en rondom die verhalen bouwen we een huis
110 jaar ontmoeten we elkaar
al tussen de boekenkasten
meanderen we van een goed gesprek
naar de werelden tussen de kaften

Anders dan het eerste uur:
zonder afgesloten schappen
vol verboden, streng voorbehouden
of godslasteringslectuur
we lijken eindelijk te snappen
dat alle woorden welkom zijn
elke mening, elke cultuur
een schrijver vouwt zichzelf in zinnen
er is voor iedereen een boek
om zich in te kunnen vinden

Maar hoe lang zal dit nog blijven?
Hoe kan je naar de toekomst kijken
wie zal het verhaal van later schrijven
kan in veranderende tijden
een ouderwets gebouw van het geleende woord
wel blijven?

Wordt de Bieb ooit overtollig?
In een boek valt niet te scrollen

Maar het gaat om meer dan verhalen en gedichten
het gaat om de mensen, de verbinding, de gezichten
voor jong en oud, voor rijk en arm
hier leren ze lezen, hier leren ze spreken
hier blijven ze warm
de daklozen aan de koffietafel
samen met de internationalen
we lezen elkaar in alle talen
het gaat om de ervaring
de tastbare sensatie is niet te evenaren

De geur van de vaak gelezen boeken
de koffievlekken
bijgeschreven potloodletters
omgevouwen hoeken
de eerste, tweede, derde druk
veranderingen in de taal
een boek in je handen is meer dan woorden
het zijn de verhalen achter het verhaal

We hoeven niet te vrezen:
we zijn nog lang niet uitgelezen
de bibliotheek is nog lang niet verdwenen
wanneer de toekomst
naar ons toe komt
kom ik gewoon weer een boekje lenen.

Iris Penning

SCAN DE QR-CODE

& bekijk de aftermovie van het congres